

RAPPORT 2024-12-17

Så mår företagen i Värmland

Året lider mot sitt slut och det är dags att
summera det värmländska näringslivet 2024.
Lågkonjunktur, varsel och konkurser.
Krig och oro i omvärlden.

Men också en stabiliserad inflation,
räntesänkningar och framgångssagor.

Och ljusa framtidsutsikter.

INNEHÅLL

RAPPORTEN I STORA DRAG	3
ETT SPLITTRAT VÄRMLÄNSKT NÄRINGSLIV	4
OMVÄRLDENS INVERKAN PÅ DET VÄRMLÄNSKA NÄRINGSLIVET	7
KONKURSER OCH VARSEL	9
MED TILLFÖRSIKT MOT 2025	10

RAPPORTEN I STORA DRAG

Under de senaste veckorna har vi pratat med dryga 100-talet medlemmar. De representerar alla olika branscher, olika storlekar och vi hittar dom runt om i vårt värmländska näringsliv.

I samtalen med våra medlemsföretag beskriver många 2024 som ett relativt dystert år, med lägre orderingång, omsättning eller resultat. Det gäller exempelvis företag inom byggbranschen, detaljhandeln och restaurangnäringen. Men också delar av industrin och dess underleverantörer. Antalet konkurser och varsel ökade jämfört med i fjol.

På den andra änden av skalan befinner sig medlemmar som utökat produktionen eller antalet anställda, och spår fina resultat för året. Inte minst inom försvarsindustrin, säkerhetsbranschen samt underleverantör till dessa. Men också många mindre företag med tillverkning av produkter som går på export.

Krig, konflikter och säkerhetsläget runtom i världen har under året haft direkt eller indirekt påverkan för det värmländska näringslivet, bland annat genom logistikut-

maningar och en förhöjd risk för upptrappade handelskonflikter.

Det är dock värt att notera **att 75 % medlemsföretag tror på en ljusning framåt** och har en positiv inställning till 2025. Det är en väldigt hög siffra. En stabil inflation, ytterligare räntesänkningar, ökad köpkraft hos konsumenter och en högre global efterfrågan på värmländska produkter är en del av de faktorer som ligger bakom framtidstron.

Rösterna från medlemsföretagen är dock balanserade och nyanserade. Samtidigt som tre av fyra spår en ljusare tillvaro under 2025, lyfter de också upp faktorer som redan hämmar, alternativt skulle kunna hämma tillväxten: kompetensförsörjning, avsaknad av långsiktiga spelregler, ökade handelshinder samt hög volatilitet i exempelvis energipriser.

”Året som gått har varit speciellt på många sätt. Vissa sektorer har utmanats hårt medan andra haft rekordresultat eller ökade orderingångar. Lågkonjunkturen och en skakig omvärld har varit tuff för många, men det har också inneburit en sund anpassning och rationaliseringar. Det finns också många framgångssagor i det superglobala värmländska näringslivet och just nu är framtidstron stark.”

Hans Albrektsson, vice vd och näringspolitiskt ansvarig Handelskammaren Värmland

ETT SPLITTRAT VÄRMLÄNSKT NÄRINGSLIV

De senaste veckorna har vi pratat med drygt 100 av våra medlemsföretag. Det är bolag från olika delar av Värmland, som verkar inom olika branscher och i vitt skilda storlekar. Gemensamt är att de fått sammanfatta året som gått.

I dialogen med våra medlemsföretag framgår det tydligt att 2024 varit ett utmanande år för många, med lågkonjunktur som en stark påverkansfaktor. Samtidigt har detta också lett till något positivt – en sund kostnadskontroll, effektiviseringar och förberedelser för att snabbt kunna skala upp när konjunkturen vänder. Parallellt finns det många företag, inom exempelvis tjänstesektorn och tillverkningsindustrin, som berättar att 2024 inneburit hög efterfrågan, ökade marknadsandelar, full fart i produktionen och goda resultat.

Ett tufft år går mot sitt slut

Det har varit en utmanande tid för **byggbranschen** i Värmland. De större aktörerna, som riktar sig mot industrin, offentliga projekt och infrastrukturinvesteringar, upplever en fördel i att vara så breda. För bostadsbyggandet är det fortsatt mycket avvaktande. Här får vi till oss att man kan ana vissa positiva signaler för en framtida återhämtning, men att det kommer dröja ytterligare innan det tar full fart.

Bland de mer nischade företagen gentemot privatmarknaden är det väldigt blandade resultat. Allt från: ”Det är stor konkurrens om alla jobb som finns, 2024 har varit ett övervintringsår.” till ”Vi har haft ett intensivt år med en full orderbok och mycket att göra.”

Detaljhandeln och **restaurangnäringen** är branscher som under 2024 hämmats av konsumenternas relativt svaga köpkraft. Här uppger många dock att hösten inneburit något av ett trendbrott, även om det är från låga nivåer. ”Vi kämpar kanske inte längre för vår överlevnad, men höga lokalhyror och kunder som fortsatt håller hårt i plånboken gör situationen fortsatt utmanande”. **Gränshandeln** har kommit igång ordentligt igen, då normmännen handlar allt mer på vår sida landsgränsen. ”Ökningen har varit sedan september och vi är snart tillbaka på 2019 års nivåer”.

Kostnadsmedvetenhet ger långsiktig stabilitet

Inom **tjänstesektorn** redovisar flera kommunikations- och reklambyråer ett svagt år, även om några sett en viss ljusning efter sommaren. Flera rekryteringsbyråer och konsultfirmor menar att efterfrågan på deras tjänster varit lägre än normalt, men att undantag finns. Fastighetsmäklare rapporterar om en ökad aktivitet på bostadsmarknaden och högre intresse för kommersiella fastigheter i och med höstens räntesänkningar, men helåret har ändå för de flesta karakteriserats av färre genomförda affärer än normalt. Flera medlemsföretag som upplevt lägre efterfrågan har fokuserat på anpassningar och kostnadsbesparingar, som resulterat i att läget ändå är acceptabelt: ”Vi har tvingats bli mer kostnadsmedvetna och ifrågasatt varje utgift för att skapa en långsiktig stabilitet. Det har varit nödvändigt att tänka om och bli mer effektiva i hur resurser används.”

För advokatbyråer har 2024 däremot varit ett positivt år. Efterfrågan på affärsjurister har varit stark och det relativt höga antalet konkurser har inneburit högtryck för de byråer som arbetar inom det segmentet. IT-, teknik- och managementkonsulter rapporterar också generellt om en stark efterfrågan under året som gått.

En försvarsindustri som går på högtryck

Försvarsindustrin har under året fortsatt gynnas av säkerhetsläget i världen, samt det faktum att västvärlden ökat sina investeringar i försvarsmateriel. Det har också resulterat i ett ytterligare uppsving för underleverantörer i flera led och externa tjänster inom vitt skilda branscher. Det finns flera exempel på värmländska företag inom tillverkningsindustrin som under året ställt om sin produktion för att leverera till försvarsindustrin.

“Ökningen har varit sedan september och vi är snart tillbaka på 2019 års nivåer.”

SVERIGE

NORGE

Även **säkerhetsbranschen** och konsulter kopplade till densamma rapporterar om ett framgångsrikt år. Allt från bakgrundskontroller, incidenthantering, skal- och personskydd samt projektledning är tjänster som efterfrågas. ”Efterfrågan på säkerhet ökar i takt med omvärldsläget. Mycket kopplat till vatten, el och kommunikationsförsörjning, det vill säga att man vill säkerställa samhällets grundfunktioner i beredskapssyfte”.

Besöksnäring på fram-marsch

Det har varit ett bra år överlag för **besöksnäringen**, men det finns stora geografiska variationer i länet. Branschen präglas fortsatt av små marginaler och en hög personalintensitet, vilket gör att även små förändringar i exempelvis bokningsläget kan få stora effekter. ”Jag skulle säga en 3: a på en 5-gradig skala. Sommaren var bra, med ett bra besökstryck från danska, tyska och svenska turister.”

Röster från industrin

I svaren från den tillverkande industrin syns tydliga nyansskillnader. En del går för högtryck och upplever en stark efterfrågan på produkterna: ”2024 började lite kämpigt, men har utvecklats till ett riktigt bra år”. Andra berättar om ett mer utmanande läge. ”Nedgången är ett branschfenomen som beror på kombinationen av lågkonjunktur med svagare efterfrågan. Och att många av våra kunder köpte för mycket 2022 och 2023, vilket gör att dom har för mycket lager.”

Några medlemsföretag inom **papper- och massaindustrin** har haft motvind i form av ”lägre global efterfrågan

kombinerat med råvarubrist och därmed högre råvarupriser”. Det har under året bland annat resulterat i neddragningar av bemanningspersonal, konsulter och/eller anställd personal. Höga råvarupriser har även påverkat andra delar av tillverkningsindustrin: ”Det har varit tufft att hänga med i alla svängningar på materialpriser, upp och

ner. Vi är material-tunga, så en krona upp eller ner slår otroligt mycket.”

Delar av **stålindustrin** har upplevt ett positivt år: ”Det har varit betydligt högre ordergång jämfört med före-

gående år. Vi har rampat upp i produktion och tar in folk. Asien förbättras, Nordamerika svarar positivt och Europa är något upp från väldigt låga nivåer. Osäkerheten är stor, men vi hyser förhoppningar om ett bra 2025.” Samtidigt redogör andra aktörer att ”marknaden just nu är svag, med obefintlig ordergång”.

Gemensamt är att läget hos de större industriaktörerna har en direkt påverkan på underleverantörer. Vid sämre tider sker ”anpassningar inom industrin som leder till mindre jobb för oss längre ner i värdekedjan”. Medan det motsatta gäller för de delar av industrin som står starka. ”Vi hade ett rekordår 2023 och 2024 når vi nästan upp i detsamma. Vi jobbar mot infrastruktur och industrin, främst med service och underhåll och har haft mycket att göra”.

När det gäller större investeringar har 2024 varit något av ett avvaktande år, men det har inte avstannat helt. Under det sista kvartalet har flera banker noterat en försiktig ökning av förfrågningar om företagsförvärv och investeringar inom industrin.

OMVÄRLDENS INVERKAN PÅ DET VÄRMLÄNSKA NÄRINGSLIVET

Att händelser runt om i världen kan få följdverkningar för oss här i Värmland fick vi flera exempel på under 2024. Två av de tydligaste var attackerna mot handelsfartyg i Röda havet och höstens amerikanska presidentval.

Fraktpriser skenade

När Huthirebellerna från Jemen attackerade handelsfartyg på Röda havet i början av året sattes de globala logistikkedjorna på hårt prov. Trafiken var tvungen att dirigeras om. Istället för Röda havet och Suezkanalen fick fartygslast mellan Asien och Europa gå omvägen runt hela afrikanska kontinenten. Resultatet blev leveransförörseningar och skenande fraktpriser. I februari lät det bland annat så här från medlemsföretagen.

”Det är längre transporttid, det tar någonstans mellan 10–14 dagar längre att få fram materialet till Asien. Och så är det väldigt kostsamt, flera hundra dollar extra per skeppning. När godset väl kommer fram till destinationen är det dessutom ofta köbildning, som försenar ytterligare.”

Sedan tidigt i våras, då attackerna skedde och sjötrafiken dirigerades om, har situationen stabiliserats något enligt våra medlemmar.

”Fraktpriserna har sjunkit sedan toppen i somras, men de är fortfarande betydligt högre än vid ingången av 2024. Och förseningar förekommer fortsatt. Men vi planerar, parerar och anpassar oss – det är det vi måste göra.”

Förhandlingsteknik eller kommande handelskrig?

Donald Trump gick vinnande ur det amerikanska presidentvalet den 5 november. Dessutom blev det republikansk majoritet i såväl senaten som representanthuset. Det innebär att partiet kommer att ha lättare att få igenom lagstiftning, åtminstone fram till mellanårsvalet 2026. På förhand låg det värmländska näringslivets fokus främst

på de protektionistiska tongångarna och risken för minskad frihandel.

”Ingen i Washington pratar om frihandel. Oavsett vem som vinner stödjer båda partierna en förstärkning av den inhemska produktionen.”

”Vi får inte glömma bort att det värmländska näringslivet historiskt haft en väldigt god förmåga att anpassa sig. Våra medlemmar är innovativa, bra på att fokusera på det de kan påverka och ta vara på möjligheter som dyker upp. Det visade sig inte minst under pandemiåren, energikris och störningar i de globala logistikkedjorna.”

Hans Albrektsson, Handelskammaren Värmland

”Ytterligare strafftullar är den överhängande risken om Trump vinner valet. Det kommer att bli dyrt och det kommer att bli komplicerat.”

Sedan valresultatet har Donald Trump aviserat kommande tullar om 25% på alla varor som importeras till USA. Huruvida detta handlar om förhandlingsteknik eller kommande reella handelshinder återstår att se. Detsamma gäller för omvärldens svar eller potentiella motåtgärder. Donald Trump installeras som president 20 januari 2025.

KONKURSER OCH VARSEL

Under 2024 har både antalet konkurser och varsel ökat. I hela landet inklusive Värmland. Ökade kostnader, uppskjutna skatteskulder och minskad köpkraft hos konsumenter har lett till svårigheter för vissa företag att behålla lönsamheten. Den generella trenden pekar dock mot bättre tider.

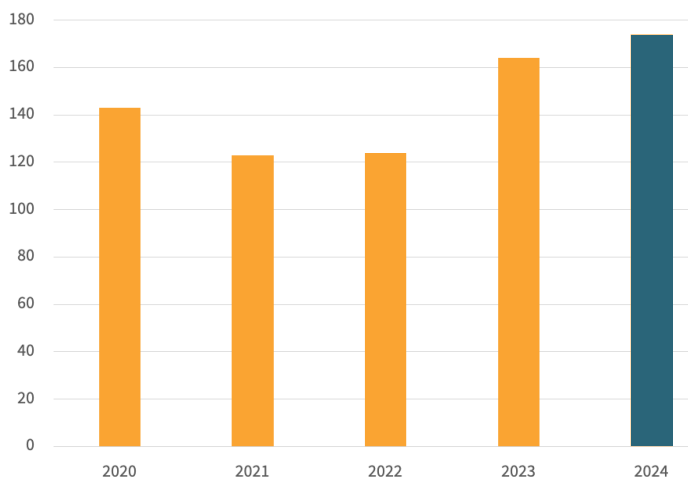
Lägst ökning av konkurser

Värmland är, tillsammans med Örebro och Västerbotten, det län som haft den lägsta procentuella ökningen av konkurser jämfört med 2023. Vi har alltså klarat oss bättre än riket i genomsnitt. Konkurserna har drabbat ett brett branschspektrum och, med några få undantag, bolag med mindre än 5 anställda.

Har varslen nått sin topp?

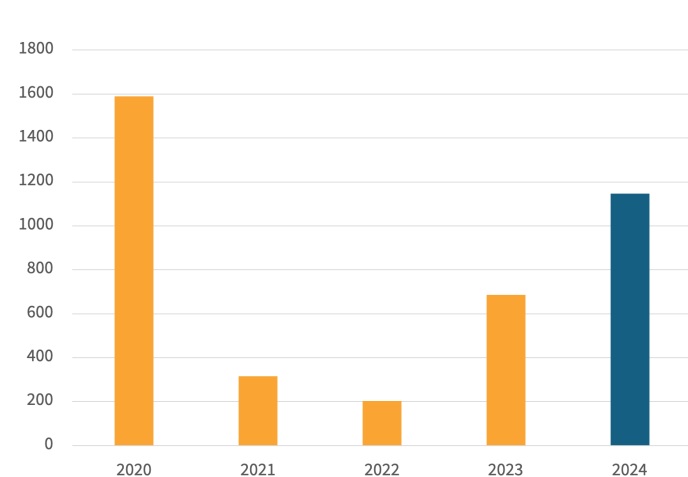
Tittar vi närmare på årets varselstatistik ser vi en ökning av antalet varsel jämfört med tidigare år. Ökningen är större i Värmland än genomsnittet i riket. Branscherna tillverkning, vård och omsorg, handel och byggverksamhet är några av de som ligger högt i antalet lagda varsel under 2024.

Konkurser januari – november

Källa: Kreditupplysningstjänsten UC

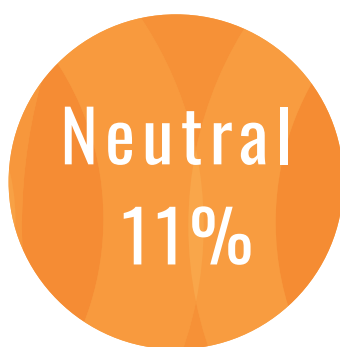
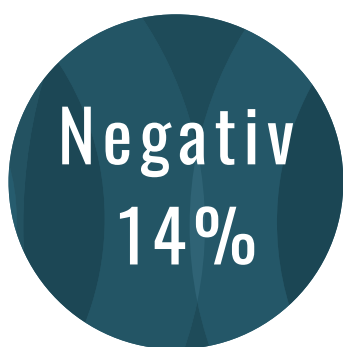
Varsel januari – november

Källa: Arbetsförmedlingen

MED TILLFÖRSIKT MOT 2025

Optimismen är ändå stor. I våra samtal med medlemsföretagen uppger tre av fyra att de har en positiv syn på utveckling för verksamheten inför 2025. Försiktiga röster saknas inte helt, men de medlemmar som ser ökade ordergångar, positiva effekter av ökad köpkraft hos konsumenter och en kommande konjunkturvändning dominerar.

Vänder konjunkturen 2025?

De medlemsföretag som förhåller sig **negativt** inställda till det kommande året hänvisar till att Sverige inte verkar lyckas komma ur lågkonjunkturen lika snabbt som väntat. Detta trots penning- och finanspolitiska åtgärder under andra halvåret 2024.

Dessutom förhåller sig några av rösterna frågande till hur utvecklingen i omvärlden kommer att påverka verksamheten och efterfrågan under 2025.

”Jag tycker inte att ekonomin håller på att ta fart. Köpkraften hos konsumenterna är det som kommer att avgöra hur resultatet 2025 blir.”

”Vi tror att 2025 blir ungefär lika tufft som innevarande år. Vi förbereder oss för ett hårt kommande år med pressade marginaler.”

”Vi ser framför oss en ganska tuff vinter, men gör ändå bedömningen att helåret 2025 kommer att vara ett normalår för oss. Inte bra, inte dåligt, utan någonstans mitt emellan.”

”Jag tror att industrin bara är i början av lågkonjunkturen. Och Kina är en stor oro för oss, vad som händer där.”

Svårt att sja om framtiden

Medlemsföretagen som ställer sig **neutrala** inför 2025 berättar att de har svårt att se hur deras bransch, och

investeringsviljan eller köpkraften hos deras kunder, kommer att utvecklas under de närmsta 6–12 månaderna. Några hänvisar till att det just nu finns ovanligt många osäkerhetsfaktorer på marknaden, och att det därför är utmanande att

göra bedömningar kring hur efterfrågan på deras produkter eller tjänster kommer att se ut under 2025.

”Vi ser framför oss en ganska tuff vinter, men gör ändå bedömningen att helåret 2025 kommer att vara ett normalår för oss. Inte bra, inte dåligt, utan någonstans mitt emellan.”

”Framåt finns det så många osäkerhetsfaktorer, så jag har svårt att göra en bedömning. Tycker inte att det sticker ut åt något håll.”

”Framtiden, den är supersvår att sia om, men tycker att de ser ok ut i orderböckerna.”

Majoritet tror på ljusning

Desto fler är de medlemmar som ställer sig **positiva** och tror på en ljusning under det kommande året. För en del betyder det att gå från låga nivåer till mer normala. För andra handlar det om produktivitetsökningar eller en fortsatt stor orderingång och rekordresultat.

Hos de företag med stark koppling till de svenska konsumenternas framtidstro och köpkraft, är det många som pekar på räntesänkningar som receptet för ett bättre 2025.

”Tror att räntesänkningar kommer leda till en ljusning och att offerter kommer leda till affärer under 2025”

”Vi ser positivt på tillvaron framåt i och med dubbelsänkningen av räntan senast och prognosen framåt.”

Även en del företag med försäljning business-to-business refererar till inflationen och ränteläget som en förklaring till de godare utsikterna:

”Jag tror att räntesänkningarna påverkar B2B positivt, det kanske dröjer ytterligare ett halvår men det kommer.”

”Vi ser positivt på 2025 och tror på ett litet uppsving mot 2024, kunderna som fallit bort är på väg tillbaka.”

Uppgång och nyanställningar

Några av företagen vi har pratat med ser tecken på en förändring i konjunkturen redan nu, baserat på ett ökat antal förfrågningar och offerter. Andra poängterar fördelarna i att ha olika verksamhetsinriktningar och att jobba mot flera marknader runt om i världen. Vissa medlemsföretag planerar redan nu att nyanställa under 2025.

”Trenden är att det verkar vända lite. Mer och mer förfrågningar och offerter ute just nu.”

”Vi är ju globala och följer konjunkturer över hela världen, det är alltid någon marknad som går bättre. Sen är det

också en styrka att ha fyra verksamhetsben att balansera på.”

”Vi kommer fortsätta att öka produktionen under 2025. Målet är att nyanställa på andra sidan årsskiftet, men det är svårt att säga hur många.”

Flera medlemsföretag går ur 2024 med rejäl medvind och ser inga tecken på att efterfrågan på deras produkter eller tjänster skulle minska under nästa år.

”Framtiden ser positiv ut, offertläget ser ut som det brukar – väldigt bra alltså!”

”Vår orderbok är enorm, utmaningarna handlar om att kunna leverera i den takt som beställarna förväntar sig.”

”Vi lämnar en galen höst och kommer i år att överträffa fjolårets rekordår, som var det bästa i vår 30-åriga historia. Inget pekar på att 2025 blir sämre, snarare tvärtom.”

Anpassning och de största tillväxthindren

Antalet medlemsföretag som talar i positiva tongångar om framtiden är anmärkningsvärt hög. Samtidigt är uttalandena sansade, balanserade och nyanserade. Många uppger att de håller koll på omvärlden. Det finns en medvetenhet om att olika händelser och skeenden kan få direkta eller indirekta följdverkningar. Flera betonar att det krävs en ständig flexibilitet för att snabbt kunna skala upp eller ner.

Oavsett hur medlemsföretagen bedömt utsikterna för 2025 så redogör flera företag för följande tillväxthinder på sikt:

- **Kompetensförsörjning** – brist på lämplig arbetskraft uppges av flera vara det största tillväxthindret.
- **Avsaknad av långsiktiga spelregler** – investeringsviljan ökar när näringslivet vet vad det ska förhålla sig till på sikt. I grundläggande frågor, såsom energiomställningen, önskar näringslivet tydligare långsiktiga och helst blocköverskridande politiska ambitioner.
- **Handelshinder** – ju enklare att importera och exportera varor, desto bättre. Risker för upptrappade handelskonflikter länder och regioner emellan vore negativt för det världsländska näringslivet.
- **Volatilitet** – i allt ifrån kronkurs till energi- och råvarupriser. Kräver försiktighet, riskbedömning och kan vara tillväxthämmande.

”Vi är ju globala och följer konjunkturer över hela världen, det är alltid någon marknad som går bättre. Sen är det också en styrka att ha fyra verksamhetsben att balansera på.”